

מולין יקדין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חז תא

חזתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

בכח ההכנה זוכה לסיוע מן השמים

מקודם התפילה היתה התפילה משאירה רושם הקדושה גם בשעה שלאחריה, ומכח תפילה אחת היתה נמשכת הקדושה עד לתפילה הבאה, ותפילה אחת מוסיפה קדושה על חברתה, ונמצא כל היום שמור בקדושה.

הכנה לשבת

בשל כך הזקיקה תורה הכנה קודם השבת, כמו שאמרו (ע"ז ג.) מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, וכן אמרו (שבת קיז:) לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר **והיה ביום הששי והכיננו את אשר יביא**. ונודע שג' ימים קודם השבת הם הכנה לשבת, כדאיתא (פרע"ח שער השבת פ"א) שביום ד' יכוין לקבל תוספת נפש של שבת הבאה, וביום ה' יכוין לקבל תוספת רוח, וביום ו' יכוין לקבל תוספת הנשמה. וכן לאחר השבת נשארת תוספת הנשמה עד יום א', ותוספת הרוח נשארת עד יום ב', ותוספת הנפש נשארת עד יום ג'.

השפעת השבת לאחריה כפי ההכנה מקודם

ובדרך זו אמר **מרן הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, הרמז בפסוק (שמות לד כא) 'בחריש ובקציר תשבות', 'חרש' ראשי תיבות חמישי רביעי שישי. דהיינו שהחרישה היא ההכנה מקודם, והקצירה היא קבלת הפירות מעבודתו בשדה, וזהו לרמז שקודם השבת נצרך להתייגע בג' ימים אלו בבחינת החרישה שהיא ההכנה קודם בוא הקדושה, וכפי היגיעה בהם כך זוכים למתנת השבת ולקצור פירותיה בג' ימים שלאחריה.

כפי ההכנה מקודם נשארת הקדושה לאחר זמן

ועל פי זה נראה לבאר גם כפל הכתוב (ויקרא יא מד) 'והתקדשתם והייתם קדושים', 'והתקדשתם' מורה על הכנת האדם קודם המצוה בהתקדשות יתירה, ועל ידי כן זוכה ל'והייתם קדושים' שגם לאחר קיום המצוה תשאר בו הקדושה בקביעות, כעין מה שדרשו חז"ל (יומא לט.) 'והתקדשתם והייתם קדושים', אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא. שעל ידי הכנתו לקדש עצמו מלמטה אפילו הכנה מועטת זוכה לקדושה מרובה מלמעלה ובעולם הבא.

א"כ כ"ט, להיות עבודת ה' מתוך ידיעה, ולא לקיים המצוות בדרך רגילות כמצות אנשים מלומדה, וזהו שנרמז בלשון הכתוב (דברים ד כט) 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך', והוא ענין הדרישה האמור כאן, שיהיה האדם דורש ומבקש ומשתוקק להכין עצמו להיות ראוי לעבודת ה', ועל ידי זה יזכה שיהיה ה' מצוי לו בכל זמן שיקש קרבתו, כי תהיה הדרישה שלמה בכל לב ונפש.

בזכות ההכנה נשארת הברכה בקביעות
ועל ידי ההכנה זוכה להמשיך הברכה לאחריה, שתשאר עמו הקדושה בקביעות, וזהו שמצינו בגמרא (ברכות לב:) שהיו חסידים הראשונים שוהים שעה אחת קודם התפילה ושעה אחת לאחריה, כי על ידי השהות וההכנה

וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיא (סו ה). עיקר התחלת כל דבר הוא להכין עצמו כדי לזכות לקדושה היורדת מן השמים, כמו שפירש **בפנים פות** (צו) שהתורה נמשלה לאש ככתוב (ירמיה כג כט) 'הלא כה דברי כאש', וכמו שבעבודת הקרבנות הייתה המצוה להקדים תחילה אש מן ההדיוט כדי שתדל עליה אש מן השמים, כך גם בעבודת האדם כפי מה שמעורר עצמו מלמטה כך זוכה לתוספת התעוררות משמים, וכמו שאמרו (שהש"ר ה ב ב) פתחו לי פתח כחודה של מחט וכו', וכיון שאדם פותח ומביא אש מן ההדיוט, מסייעים אותו באש של מעלה - אש אוכלת אש.

ענין ההכנה לכל דבר שבקדושה

כל דבר שבקדושה צריך להקדים לפניו הכנה ויגיעה, בבחינת 'דע את אלהי אביך ועבדהו' (דה"י

מילתא דפליאה

בשידוכים נגלה ביותר ישועת ה'

הַתִּיַּצְבוּ וְרֹאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם (ד יג). מפסוק זה רמז החיד"א ע"ה בספרו **לחם מן השמים** (בשלח אות ח) את שאמרו חז"ל (סוטה ב.) קשה זיווגו של אדם לפני המקום כקריעת ים סוף. דמה שאמרה תורה 'התיצבו' עולה בגימטריא 'חתן כלה', לומר שזיווגם של חתן וכלה דומה לקריעת ים סוף. ועוד פירש החיד"א שלפיתך נרמז ענין חתן וכלה קודם קריעת ים סוף, לומר שזכו לקריעת ים סוף בזכות מתן תורה שבהם נמשלו הקב"ה וכנסת ישראל לחתן וכלה.

ועל ענין השידוכים נאמר **התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום** כי אכן השידוכים הם מאת ה' ללא התערבות מעשה אנוש ותחבולותיו, כפי שפירש **הגאון מוילנא ע"ה** בספרו **יהל אור על הזוהר** (פקודי רנה.) את הפסוק (תהלים קכז א) 'אם ה' לא יבנה בית שווא עמלו בוניו בו', 'בית' הוא השידוך להקמת בית יהודי, ואם לא יצא השידוך מאת ה', לשווא יתייגעו העוסקים בו כי לא יצא אל הפועל.

וכן אומרים בשם **החזון איש ע"ה** שאף שבזמנינו יש הסתר פנים והנהגת הבורא נסתרת בעולמו, מכל מקום בשידוך נגלית ההנהגה, ואפשר לראות בעין בשר הכיצד מתגלגל השידוך על ידי ההשגחה העליונה.

ואפשר למצוא סמך לדבר בגמרא (מו"ק יח:.) מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש, מן התורה דכתיב (בראשית כד ג) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ד) 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי יט ד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'. ואף שבוודאי כל מאורעותינו נגזרים מאת ה', אבל בעניני זיווגים אפשר להכיר בכך במוחש כי מה' יצא הדבר.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

להכיר ניסי ה' שבטבע

בני ישראל הכירו כי ניסי היבשה והטבע הם כמו ניסי קריעת הים

ובזה אמרתי לפרש מה שדיבר בקדשו הרה"ק בעל הנועם אלימלך ע"ה (ליקוטי שושנה ד"ה א"י ע"ד שפירשתי ובני): 'ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים'. דהנה ישראל בשעת קריעת ים סוף ראו נפלאותיו יתברך שמו ורוממותו וגדולתו. ויש צדיקים שהולכים תמיד בדביקות ולבם תמיד ברוממות אל ובגדולתו אף שלא בשעת קריעת ים סוף, שגם ביבשה רואין נפלאותיו איך הם עד אין קץ וערך בכל דבר ודבר הנמצא בעולם. וזהו הפירוש 'ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים', פירוש שביבשה הלכו בזה הרוממות אל כמו בים. וזהו 'הפך ים ליבשה' (תהלים סו ו), שהצדיק הנסים והנפלאות הנראין בים, הוא רואה ביבשה לאשר הולך תמיד ברוממות אל וגדולתו יתברך שמו. ע"כ לשונו הקדוש.

ניתן לומר כי אלו שני סוגי ההנהגות האמורים, ישנה הנהגה ניסית כמו ניסי קריעת ים סוף ודומיהם, והוא בבחינת 'בתוך הים', אך הצדיק לוקח הנהגה זו ורואה אותה גם בהנהגה הטבעית 'ביבשה', שכל הנעשה עמו ואשר נראה כי בדרך הטבע הוא, הרי זו רק מכוח ההשגחה הפרטית הנסתרת בכל פעולה ודבר הנמצא בעולם.

כאשר מתגאה וחושב כי ראוי להנהגה ניסית הרי זה מחרף ומגדף

יתכן להוסיף בזה, כי הנסים שנעשים מעל דרך הטבע הם כאשר ישראל ראויים לכך, אך כאשר אינם ראויים הם נעשים באופן נסתר. ומשכך, 'הקורא הלל בכל יום' שחושב עצמו לראוי לנסים מעל דרך הטבע, 'הרי זה מחרף ומגדף', כי כשמתגאה וחושב כי כוחו גדול כל כך, נמצא מחרף ומגדף, שהרי על בעל הגאווה נאמר (סוטה ה) אין אני והוא יכולין לדור בעולם שמסלק רגלי השכינה.

כי המהלל רק על הנסים הגלויים מחרף ומגדף, כי אינו מכיר בניסים הנעשים בהנהגה הטבעית, ועל האדם לדעת כי גם כל מקריו ומאורעותיו בכל יום ובכל רגע אף הם בכח האלוקי הנסתר בהם. ולכן בכל יום מודים ומשבחים על הניסים שבטבע, כמו 'יוצר אור ובורא חושך', ואילו ההילול על הנסים הגלויים נתקן רק בימים מיוחדים שבהם היה התגלות נסים אלו, אך לא בכל יום.

כשמודה בניסים הנסתרים שבבריאה מוכיח כי רק ה' הוא הנותן כח לעשות חיל

וכך הם ממש דברי מרן הכתב סופר ע"ה (דרשות לשבת הגדול תר"י) ונביא מלשוננו: דהנה הלל שאנו אומרים מיוסד ומתוקן על הניסים שעשה ה' לנו בצאתנו ממצרים ובקריעת ים סוף, והם המה ניסים שלא בטבע. אבל באמת אנו צריכים להודות לה' גם על כל תגמולוהי שעושה לנו בכל יום בדרך הטבע, שהוא זן ומפרנס ומכלכל אותנו ומכין לנו כל הצטרכותנו, ולא נחשוב כי בכוחנו ועוצם ידינו עשינו את החיל הזה, כדכתיב (דברים ח יח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל'. ויתבונן האדם כי לא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר, וכמה יגיעות וטרחות טרחו בני אדם ולא עלתה בידיהם, כי 'ה' מוריש ומעשיר' (שמואל א' ב ז) והכל בידי שמים.

ולהיות כי כן, צריכים אנו לשבח את ה' ולהודות לשמו הגדול על חסדו שבכל יום עמנו, וכן אנו אומרים בברכת ההודאה 'ועל נסיך שבכל יום עמנו' וכו'. ומי שמודה לה' רק על הנסים שעשה איתנו ביציאת מצרים שהיה שלא בטבע, מורה בזה כי אינו מכיר 'חסד אל כל היום' (תהלים נב א), ואמור יאמר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ובזה כופר בהשגחת ה' והוא מחרף ומגדף. וזהו שאמרו חז"ל 'הקורא הלל בכל יום' שאינו אומר רק הלל המתקוק על ניסי מצרים שהם חוץ לטבע ואינו מוסיף לשבח על הטוב שבכל יום עמנו, 'הרי זה מחרף ומגדף'.

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (יד כט). בכדי לבוא לביאור הכתוב נקדים תחילה להבין מה שאמרו בגמרא (שבת קיח): 'הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף'. ותמוה, מה פגם בזה, הלא איתא בחז"ל (שיהש"ר בב): ר' שמואל משום ר' חנינא, כל קילוס וקילוס שישאל מקלסין להקב"ה הקדוש ברוך הוא יושב ביניהם הדא הוא דכתיב (תהלים כב ד) 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל', שבשעה שישאל אומרים הילולים שורה עליהם שכינה.

שני סוגי הנהגות בבריאה ותכליתם

מבאר המשך חכמה ע"ה (בחוקותי ד"ה ונתתי) שישנם שתי הנהגות בהם מנהיג בורא עולם את עולמו. ישנה הנהגה ניסית מעל סדר העולם, ויש הנהגה בדרך הטבע. אמנם הקב"ה משדד הטבע אך הנהגה זו אינה התכלית, רק באם ילמד מזה האדם לשאר הנהגות העולם כשיבין כי כל אשר קורה ואשר נראה כטבע אינו אלא בהשגחה פרטית, ואף הטבע כולו מונהג בהנהגה אלוקית אלא שנסתרת בטבע, כמו שאמרו המקובלים 'הטבע' גימטריא 'אלקים'. וזאת היא התכלית של כל ההנהגה הניסית, ללמד על ההנהגה הטבעית שאף היא בהנהגה אלוקית וניסית, וכאשר האריך בזה הרמב"ן (לעיל יג טז): ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם.

האומר הלל בכל יום מכיר בניסים הגלויים ומכחיש את הניסים הנסתרים בטבע

לפיכך הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף, כי תכלית ההלל היא להלל על הניסים היוצאים מטבעו של עולם, אך היות ותכלית ניסים אלו היא הידיעה שבכל הנסתר בטבע ישנה הנהגה אלוקית בהשגחה פרטית, נמצא

מילין יקירין

פרקי הדרבה ועבודה ה'

אמונת צדיקים מזככת את הגוף

וַיֹּאמְרוּ בָהּ וּבְמִשְׁהָ עֲבָדוֹ (יד, לא).

אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעפסק ע"ה אמונת ה' מזככת את הנשמה, אך האמונה בצדיקים מזככת את הגוף, וזאת על ידי שמספרים ממעשה הצדיקים, כיצד היו עובדים את ה', ואפילו שהיו בשר ודם התעלו למדרגה כל כך גבוהה שאין למעלה ממנה, מזה יבין שגם בכוחו להתעלות בעבודת ה', על ידי שישבר תאוותיו ותשוקותיו הגשמיות ויכניע לבו לה' יתברך, מה שאין כן באמונת ה' שהיא למעלה מכל מושג ולא ישיגוהו משיגי הגוף, כיון שהגוף לא יכול להבין זאת לכן מצינו כי אמונת ה' מזככת רק את הנשמה. וזה הנאמר בקריעת ים סוף (בפרשתנו יד לא) 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו, ועל ידי זה זיכנו את נשמתם ואת גופם, את נשמתם באמונה בה' ואת גופם באמונה במשה עבדו.

נמצא כי על ידי האמונה בצדיקים מגיע למורא רבו, שכאשר מבין מה גדלו מעשיהם נכנסת בו יראת הרב ועל ידי כך מזדכך גופו ואינו מפריע לנשמה להאיר את חייו ביראת הבורא. ויש לומר שזה הנאמר במשנתנו 'מורא רבך כמורא שמים' שבאה המשנה ללמד, שעל ידי שיש לאדם מורא מרבו זה יביא אותו למורא שמים.

מורא הרב הוא גופא מורא שמים

ואמרו חז"ל (פסחים כב:) על הפסוק (דברים י ג) 'את ה' אלהיך תירא': שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע ל'את ה' אלהיך תירא' פירש, עד שבא רבי עקיבא ודרש 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. ויש להבין מה הכוונה 'עד שבא רבי עקיבא', מהיכן בא, האם לא היה קודם בבית המדרש.

שמעתי ממורי דודי רבי מכלוף ע"ה שאמר לסבא קדישא מורי זקני הישא ברכה ע"ה פירושם של דברים, 'עד שבא רבי עקיבא' הכוונה שבא ממתיתבא דרקיעא. שהנה הגמרא אומרת (חגיגה יד:) ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי, בן זומא, ואחר, זה אלישע בן אבוה, ורבי עקיבא וכו', רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום. מה ראה שם רבי עקיבא, ראה את המלאך מטטרוך, שלא עמד בפני אלישע

בן אבוה, והלקוהו שיתין פולסי דנורא, על שלא עמד בפני תלמידי החכמים.

ויש להבין, מאיזה טעם נהג כך מטטרוך שלא עמד בפני החכמים, אלא פירשו בו שהגמרא מביאה (ב"ב קיט:) האם תלמיד שנכנס לפני רבו, האם צריך רבו לעמוד בפניו או לא. והגמרא מחלקת אם פליג ליה רביה יקרא צריך לעמוד בפניו, ואם לא פליג ליה רביה יקרא לא צריך לעמוד בפני התלמיד. לכן מטטרוך לא עמד, שהרי כאן לא פליג ליה רביה יקרא לאחר, ולכן לא צריך לעמוד בפניו כאשר נמצא הוא לפני רבו - הקדוש ברוך הוא. אבל למרות זאת בשמים הלקוהו שיתין פולסי דנורא, ולמה, כי כבוד תלמיד חכם גדול כל כך, ואפילו לפני הקדוש ברוך הוא צריך לעמוד.

משום כך, כל זמן שהיה רבי עקיבא בבית המדרש לא דרש דרשה זו, כי אכן הבין שלא שייך לדרוש 'את ה' אלהיך תירא' לרבות עוד בריאה שצריך להתיירא מפניה כמו מפני הקדוש ברוך הוא. אבל כשעלה לשמים וראה מה כבודו של תלמיד חכם שאפילו בפני הקדוש ברוך הוא צריך לחלוק לו כבוד ולעמוד מפניו, אמר, עכשיו אני דורש מה בא לרבות 'את ה' אלקיך תירא', 'את' לרבות תלמידי חכמים. חזור שמעון העמסוני ודרוש כל אתיין שבתורה, כי אני ראיתי מה כבודו של תלמיד חכם בשמים, ונאה ויאה לרבות יראת תלמידי חכמים כמו יראת ה', וכמו שאמרו 'מורא רבך כמורא שמים'.

ואפשר שבא 'כמורא שמים' להיות מורא באצבע שיש ללמוד את ענין מורא רבך מהמורא שיש בשמים, ובשמים רואים כי יראת הרב הינה חלק מיראתו יתברך. ומבואר בספרים כי תלמיד חכם העוסק בתורה נעשה חלק מעצמות אורו יתברך כביכול, עד שבמתיתבא דרקיעא ראה רבי עקיבא שניתן לדרוש 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים, כיון שאינו מוסיף עוד משהו שצריך להתיירא מפניו, אלא יראת הרב היא מיראת השמים מהאור האלהי ששורה עליו.

מורא הרב הוא הדרך להגיע ליראת ה'

על ידי מורא הרב מגיעים למורא שמים, נראה זאת במה שאמרו בגמרא (ברכות לג:): 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים י יב), אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא, והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי אין לו לקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר (ישעיה לג:) 'יראת ה' היא אוצרו', אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא.

ונתחבטו כל גדולי עולם בביאור גמרא זו, שהרי התורה מדברת לכל אחד מישראל ולא רק למשה רבינו, ואם כן, אמנם לגבי משה היראה היא דבר קטן אך לכלל ישראל דבר גדול מאד היא, ואיך יבואר הפסוק 'מה ה' אלהיך שואל מעמך' שנשמע מזה שאינה אלא דבר קטן.

הנה הבעל שם טוב הקדוש ע"ה (פר' עקב מספר קהלת משה) מפרש זאת על פי דברי הזוהר (תק"ז תיקון ל' עג.) שיש שני מיני יראות, יראת העונש ויראת הרוממות, היראה מחמת עונש אינה דרגה הרצויה והחובות הלבבות אמר על העובד מחמת פחד עונש שהרי זה כאילו עובד לזולתו חס ושלוש. והיראה הטובה היא יראת הרוממות בגין דאיהי רב ושלט, ויראת העונש רחוקה ממנה מאד. זו היראה נקראת 'יראת שמים' כי השמים מפחדים מהקדוש ברוך הוא רק בגלל רוממותו שכן אין בהם שכר ועונש, וזה שאמר התנא 'ויהי מורא שמים עליכם'.

בין שני סוגי היראות הללו נמצאת ממוצעת יראה חדשה והיא יראת הרב 'מורא רבך', שמתירא מתלמיד חכם כדרשת חז"ל 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. האדם המתירא מן הרב אינו רחוק מיראת הרוממות, ועל כן כיון שכל ישראל היו מתיראים ממה רבינו ע"ה נמצא שלא היו רחוקים כלל מיראת הרוממות, ועל כך תירוץ הגמרא 'לגבי משה מילתא זוטרתא' כי המתיראים ממה רבינו דבר קטן להם להגיע ליראת הרוממות. כלומר, באמצעות יראת תלמיד חכם מגיעים ליראת הרוממות.

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

